

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

SÜRDÜRÜLEBİLİR ARAZİ KULLANIMI, KORUMA VE RESTORASYON POLİTİKASI

POLİTİKANIN AMACI

Bu politika, Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) kampüslerinde sürdürülebilir arazi kullanımı, ekosistemlerin korunması ve bozulmuş alanların restorasyonu için bütüncül bir çerçeve oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. Politika, Üniversitenin akademik ve toplumsal katkı misyonunu destekleyecek şekilde; doğal ve kültürel mirasın korunması, yeşil alanların ve biyoçeşitliliğin artırılması, kaynak kullanımında verimlilik, atıkların azaltılması ve kampüs yaşam kalitesinin yükseltilmesini hedefler.

POLİTİKANIN İLGİLİLİĞİ

İlgili Sürdürülebilir Kalkınma Amacı (SKA) Kriteri: Bu politika, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarından öncelikli olarak şu hedeflerle ilişkilidir;

- SKA 6 (Temiz Su ve Sanitasyon)
- SKA 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar)
- SKA 12 (Sorumlu Tüketim ve Üretim)
- SKA 13 (İklim Eylemi)
- SKA 15 (Karasal Yaşam)

İlgili Metrikler:

- UI GreenMetric
- THE Impact Rankings

POLİTİKA KAPSAMI

Bu politika, kampüs içi yeşil alan yönetimi, orman ekosisteminin bakımı, su varlıklarının korunması, alan planlama ve yapılaşma kararları, atık yönetimi, enerji ve su verimliliği, sürdürülebilir ulaşım uygulamaları, araştırma ve eğitim faaliyetlerini kapsar.

Hedef Kitle: Akademik ve idari birimler, akademik ve idari personel, öğrenciler, ziyaretçiler ve kampüs içinde hizmet veren tüm işletmeler bu politikanın hedef kitlesi içindedir.

Uygulama Alanı: Tüm kampüs ve üniversitenin kullanımındaki dış birimlerde, kamuya açık ya da kiralandan arazi ve tesislerde bu politikanın ilkeleri uygulanır.

TEMEL İLKELER VE YASAL DAYANAKLAR

KTÜ, sürdürülebilir arazi kullanımı, koruma ve restorasyon politikası konusunda aşağıdaki temel ilkelere bağlıdır;

- **Ekolojik bütünlük ve biyoçeşitlilik:** KTÜ kampüslerindeki orman, su, tarım arazisi, peyzaj ve kültürel varlıklar korunur. Doğa tahribatına uğramış alanlar bilimsel prensipler doğrultusunda restorasyon projeleri ile desteklenir.
- **Sürdürülebilir ve katılımcı planlama:** Arazi kullanım kararları ve yapılaşma kararları, üniversitenin Stratejik Planı, Kanuni Yerleşkesi Stratejik Master Planı ve diğer mekânsal planlarla uyumludur. Planlama süreçlerine ilgili fakülteler, Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (UYGAR), Araştırma Koordinatörlüğü, Sıfır Atık Koordinatörlüğü, öğrenci temsilcilikleri ve iç/dış paydaşlar dâhil edilir. Arazi kullanımında planlı gelişim sağlanır.

- **Kaynak verimliliği ve döngüsel ekonomi:** Atık oluşumunun engellenmesi, kaynakların verimli kullanımı, atıkların kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanımı önemsenir. Üniversitenin “Atık Yönetim Sistemi” kapsamında atık yönetimi süreçleri yürütülür. Gıda atıkları kompostlanarak yeniden kullanılır.
- **İklim eylemi ve enerji verimliliği:** 2053’e kadar karbon nötr kampüs hedefine ulaşmak üzere enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kullanımı arazi kullanım kararlarının merkezinde yer alır. Binalarda enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji projeleri yürütülür; sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum çalışmaları desteklenir.
- **Sürdürülebilir ulaşım:** Kişisel motorlu araç kullanımını azaltmak amacıyla kampüs içinde yaya yolları ve bisiklet yolları desteklenir. İlgili paydaşlarla imzalanan protokoller çerçevesinde kampüs ile şehir arasında toplu taşıma ve paylaşım sistemleri teşvik edilir. Ayrıca kampüs içi sıfır emisyonlu araçlara yönelik gerekli hizmet alanları (elektrikli şarj istasyonları vb.) sağlanır.
- **Toplumsal katılım ve eğitim:** Öğrencilerin, personelin ve yerel toplumun sürdürülebilirlik konusundaki farkındalığını artırmak için eğitimler, seminerler ve gönüllülük programları düzenlenir. Araştırma ve eğitim faaliyetlerinde ekosistem yönetimi, iklim değişikliği ve sürdürülebilir tasarım konularına yer verilir. Çevre Sorunları UYGAR merkezinin ekoloji ve peyzaj, atık yönetimi, iklim değişikliği gibi çalışma grupları araştırma ve uygulamalara destek verir. Sürdürülebilirlik ile ilgili ulusal/uluslararası yarışmalara katılım sağlanır ve projeler üretilir.
- **Yasal Dayanaklar:** Politika; 2872 sayılı Çevre Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nın Sıfır Atık Yönetmeliği, Atık Yönetimi Yönetmeliği, Biyolojik Çeşitlilik Ulusal Stratejisi ve Eylem Planı, KTÜ Sıfır Atık Yönergesi, Kanuni Yerleşkesi Stratejik Master Planı, Stratejik Planı ve diğer ilgili ulusal/uluslararası düzenlemeler ile uyumludur.

SORUMLULUKLAR VE ROLLER

Uygulayıcı Birimler

- **Orman Fakültesi:** Üniversitedeki doğal yapılar/ekoloji/peyzaj üzerine araştırmalar yapar. Araştırma grupları ile iş birliği kurar. Gerekli durumlarda ilgili birimlerle kampüs içi analizler yapar ve raporlar.
- **Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (UYGAR):** Ekosistem envanteri, habitat restorasyonu, biyolojik çeşitlilik izleme ve eğitim faaliyetlerini yürütür. Gerekli durumlarda ilgili birimlerle kampüs içi analizler yapar ve raporlar.
- **Sıfır Atık Koordinatörlüğü:** Atık yönetimi süreçlerini yürütür; sıfır atık eğitimleri, atık ayrıştırma, kompost ve geri dönüşüm uygulamalarını koordine eder; Sıfır Atık Yönetim Sistemi’nin kurulmasını ve izlenmesini sağlar.
- **Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı (YİTDB):** Kampüs içi yapılaşmalarda sürdürülebilir mimari ve peyzaj uygulamalarını uygular; enerji verimliliği, su tasarrufu ve yeşil malzeme kullanımı standartlarını uygular.

İzleyici Birimler

- **Rektörlük ve Senato:** Politikanın resmi onayını verir ve gerekli denetimleri yapar. Politikaya yönelik hedeflerin kurumsal önceliklere uygun şekilde gerçekleştirilmesini gözetir.
- **Araştırma Koordinatörlüğü:** Politikanın uygulanma ilerleyişini izler, performans göstergelerine ilişkin verileri toplar ve raporlar. Sürdürülebilirlik Birimi, UI GreenMetric ve THE Impact Rankings gibi sürdürülebilirlik endeksleri için gerekli verileri derler. Ayrıca politika kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin sonuçlarını analiz ederek iyileştirme önerileri geliştirir.

- **Kurumsal Gelişim ve Planlama Koordinatörlüğü (KGPK):** Politika ile ilgili verileri kayıt altında tutar. Politikayı kurumsal strateji ile uyumlu hale getirir. Üniversitenin stratejik plan ve faaliyetleri ile ilişkilendirerek raporlar.

UYGULAMA ADIMLARI

1. **Başlangıç Envanteri ve Hedef Belirleme:** İlgili UYGAR ve Yapı İşleri Dairesi, mevcut yeşil alan, orman, su varlıkları ve biyoçeşitlilik envanterini çıkarır. Araştırma Koordinatörlüğü, GreenMetric ve diğer ulusal/uluslararası endekslere göre performans göstergeleri ve hedefleri belirler.
2. **Planlama ve Tasarım Süreci:** Mevcut envanter ilgili metriklere göre belirlenen hedefler doğrultusunda sürdürülebilir arazi kullanımı koruma ve restorasyon yönetimi konularında gerekli planlamalar ve projeler hazırlanarak Rektörlüğün onayına sunulur.
3. **Koruma, İyileştirme ve Restorasyon Çalışmalarının Yürütülmesi:** Rektörlük tarafından onaylanan projeler ve çalışmalar ilgili birimler tarafından yürütülür.
4. **İzleme, Raporlama ve İyileştirme:** Yapılan çalışmalar ve yürütülen projeler belirlenen performans göstergeleri çerçevesinde yıllık periyotlarla değerlendirilir ve ilgili birimler tarafından raporlanır. Gerektiğinde ilgili UYGAR tarafından çevre etki değerlendirmeleri yapılır. Sonuçlar belirlenen hedeflerle karşılaştırılarak gerekli revizyon süreçleri tamamlanır. Ayrıca yapılan tüm çalışmalar iç ve dış paydaşlarla paylaşılır.

PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Gösterge	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Atıkların Kaynağında Ayrı Toplanma Oranı	2030 yılına kadar %50 geri kazanım oranı; geri dönüşüm ve kompost uygulamalarının tüm kampüslerde uygulanması	Sıfır Atık Koordinatörlüğü yıllık atık raporu
Bisiklet Yolu ve İstasyonları	2030 yılına kadar Kampüs içinde ve çevre mahallelerde en az 5 km bisiklet yolu ve 10 istasyonun tamamlanması	Ortahisar Belediyesi–KTÜ protokolü uygulama raporu
Yeşil Alan Oranı ve Ağaçlandırma	2030 yılına kadar yeşil alan oranının öğrenci başına %10 artırılması, yerli türlerle ağaçlandırma yapılması ve habitat restorasyonunun gerçekleştirilmesi	UYGAR envanter raporları ve Kampüs Master Planı
Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji Kullanımı	2030 yılına kadar toplam enerji tüketiminde %5 azaltılması; yeni binaların en az %30'unun yenilenebilir enerji ile beslenmesi	YİTDB Raporları
Suya Duyarlı Tasarım ile Yağmur Suyu Tutulumu	2030 yılına kadar yağmur bahçesi tasarımının yapılması ve kampüs içinde su tutulumu yoğun olan bir bölgede tasarımın uygulamaya dönüştürülmesiyle yıllık 300 m ³ 'lük su tutulumunun sağlanması	YİTDB Raporları

Bitkisel Atık Alanının Oluşturulması	2030 yılına kadar uygunsuz bitkisel atıkların %40 azaltılması (lojman arkası)	YİTDB çevre yönetimi raporları
Eğitim ve Farkındalık Etkinlikleri	Yılda en az 4 sürdürülebilirlik seminer/eğitim; tüm yeni öğrenci ve personelin çevre eğitimi alması	UYGAR ve KGPK eğitim kayıtları

DENETİM VE RAPORLAMA

- **İzleme Sıklığı:** Performans göstergeleri yıllık aralıklarla değerlendirilir; göstergeler ile ilgili veriler her yıl ilgili birimler tarafından düzenli biçimde izlenir. Göstergelerdeki değerlerin yıl içindeki değişimleri tespit edilerek gerekli önlemler zamanında alınır.
- **Raporlama Sıklığı:** Yıllık veriler, ilgili yılın bitimini takiben altı ay içinde sürdürülebilirlik raporlarına işlenir ve üniversitenin web sitesi üzerinden kamuoyu ile paylaşılır. Dört yıllık veriler ise bir sonraki stratejik planlama dönemine girdi oluşturacak şekilde derlenir. Ayrıca, her yıl elde edilen ilgili veriler UI GreenMetric ve diğer uluslararası sürdürülebilirlik endekslerine raporlanır.
- **Dış Doğrulama:** İlgili göstergeler çerçevesinde üniversitenin performansını belgelemek amacıyla ulusal ve uluslararası sertifikasyon programlarına katılım sağlanır. Katılım programı ve kararı senato tarafından alınır. Bağımsız kuruluşlar tarafından gerçekleştirilecek denetimlerle politikanın uygulanması ve etkileri doğrulanır.
- **Revizyon Koşulları:** Belirlenen performans göstergelerinin hedeflenen değerlerin %60'ına iki yıl üst üste ulaşamaması durumunda veya ulusal/uluslararası mevzuatlarda değişiklik durumunda; politika uygulayıcı birimler tarafından gözden geçirilir, revizyon önerileri hazırlanarak politika yeniden senato onayına sunulur.

YÜRÜRLÜK

Bu politika, KTÜ Senatosu tarafından onaylandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer. Üniversite birimleri, politika hükümlerine uymak ve uygulamakla yükümlüdür.